

Ключок Д., Вітвицька С.С. Педагогічна освіта Туреччини в умовах євроінтеграційних процесів // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 195-197.

*Джаміля Ключок, аспірант кафедри педагогіки;
С.С. Вітвицька, докт. пед. наук, професор
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

Педагогічна освіта Туреччини в умовах євроінтеграційних процесів

Інтеграційні процеси, що відбуваються в освітньому просторі, актуалізують дослідження проблеми педагогічної освіти та підготовки вчителя за кордоном.

Теорія та практика зарубіжного освітнього процесу стала предметом дослідницького зацікавлення провідних українських науковців (Н. Абашкіної, Т. Кошманової, Л. Пуховської, О. Овчарук, С. Сапожникова, С. Усманової та ін.).

Метою цієї статті, як складової нашого дослідження, є висвітлення досвіду підготовки вчителя в Республіці Туреччині в умовах євроінтеграційних процесів.

Туреччина є державою із специфічним економічним, політичним розвитком, своїми особливостями у педагогічній освіті та підготовці вчителя. Аналіз становлення і розвитку системи вищої педагогічної освіти Туреччини подано у кандидатській дисертації С. Усманової [3].

До проголошення Турецької Республіки сфера освіти Османської імперії, яка проіснувала з 1280 року по 1922 рік, перебувала під контролем традиційних мусульманських керівників, інструкції яких носили релігійну спрямованість. Підготовку педагогічних працівників у Туреччині здійснюють тільки університети, які відкриті у ХХ столітті, зокрема: університет Газі (1926 р.), університет Анкара (1946р.), університет Егейського моря (1955р.), Технічний університет Середнього Сходу (1956р.), університет Дікле (1966), університет Сакар'ї (1970), університет Кумхуріет (1974 р.), університет Улудаг (1975р.), університет Чукурова (1973р.), університет Газіантеп (1973р.), університет Селджук (1975р.), університет Фірат (1975р.) та ін.

Починаючи з 80 рр. ХХ століття під впливом інтеграційних процесів у Туреччині відбувається реформування вищої освіти, відкривається ціла низка нових університетів. Засновані такі університети: Анатолійський (1982р.), університет Тракія (1982), університет Билькент (1984р.), університет Афьон Косатепе (1992р.), університет Османтазі (1993р.), університет Фатіх (1996 р.), університет Бейкент (1997р.), університет Ахі Евран (2006 р.) та ін.

З метою підвищення якості вищої освіти в 1997 р. Рада вищої освіти Туреччини у співробітництві з Британською Радою та консультантами з Управління вищої освіти Великобританії здійснила експериментальний проект

«Проект оцінки якості турецьких університетів», який містив у собі програми оцінки якості навчання та практику оцінки досліджень.

На початку XXI століття у Туреччині спостерігається тенденція до динамічного зростання кількості та якості рівня педагогічної освіти. Йде пошук оптимального поєднання між сталими традиціями турецької вищої школи і новими цивілізаційними змінами, які пов'язані з інтенсивним входженням країни до світового освітнього простору [2, с.92].

Університети Туреччини сьогодні собою являють великі науково-навчально-виробничі центри із розгалуженою мережею коледжів, науководослідних інститутів, лабораторій, бібліотек, навчальних факультетів, на яких здійснюється підготовка як педагогічних працівників, так і висококваліфікованих фахівців у різних галузях знань.

Туреччина приєдналась до Зони Європейської освіти в 2001 р. та взяла участь в обговоренні Празької декларації (2001 р.), Берлінської декларації (2003 р.), декларації Бергене (2005р.), Лондонської декларації (2007 р.). Туреччина подала національні доповіді про Болонську реформу в 2005, 2007, 2009 роках. Болонська декларація, підписана Туреччиною в 2001 році, містить шість ключових положень:

- прийняття чітких і відповідних ступенів, у тому числі через запровадження додатка до диплому, для того, щоб випускники турецьких ВНЗ могли ефективно використовувати свої кваліфікації, здібності та навички у всьому європейському просторі вищої освіти;
- запровадження двох циклів освіти: базового і післядипломного (бакалаврат, магістратура), до того ж перший цикл – не менше трьох років;
- упровадження європейської системи одиниць у вищу освіту Туреччини (система кредитів). За основу пропонується взяти систему перевідних залікових одиниць (ECTS), зробивши її накопичувальною системою, здатною працювати в межах концепції «навчання протягом усього життя»;
- суттєво розвинути і стимулювати мобільність турецьких студентів, викладачів та адміністрацій. Особливе значення надається соціальному аспекту мобільності;
- розвиток європейського співробітництва у забезпеченні якості турецької вищої освіти з метою порівняння критеріїв і методологій;
- розвиток європейських вимірів у вищій освіті Туреччини та удосконалення можливостей працевлаштування випускників [1].

Основою освітніх реформ у Туреччині стало структурування та уніфікація вищої школи через приєднання закладів неуніверситетського циклу (інститут, коледж тощо) до університетів, у результаті чого було зменшено загальну кількість вищих навчальних закладів, а самі університети безпосередньо перетворено на потужні інтегровані навчальні та наукові центри.

Позитивним досвідом реформування галузі освіти Туреччини є розвиток університетської науки. Туреччина поліпшила свою наукову діяльність, яка за темпами розвитку конкурує з Китайською Народною Республікою, практично

вдвічі випередивши Великобританію за кількістю публікацій у рецензованих журналах.

З метою поліпшення якості освітніх послуг органами державного управління Туреччини здійснено такі основні заходи:

- розроблено експериментальний «Проект оцінки якості турецьких університетів»;

- реалізовано інноваційну систему стандартів ISO 9000, яка представляє собою сукупність міжнародних стандартів якості організацій;

- створено незалежну Комісію академічної оцінки та покращення якості освіти у ВНЗ («VODEK»);

- урядом країни прийнято Постанову «Про академічну оцінку та поліпшення якості в установах вищої освіти», яка визначає основні принципи оцінки і поліпшення якості освітньої, навчальної, дослідницької та управлінської діяльності у вищих навчальних закладах.

Отже, в останні роки у сфері вищої педагогічної освіти Туреччини спостерігаються стрімкі зміни як з кількісної, так і якісної точок зору. Держава почала виділяти великі кошти на підвищення рівня освіти, на залучення іноземних педагогів і студентів, на розвиток університетів як наукових центрів, здатних генерувати нові знання.

Слід відзначити, що Туреччина успішно інтегрувала свою систему вищої освіти у європейську. Приєднання до Болонського процесу має більше позитивного впливу, ніж негативного. Зрозуміло, що існують певні проблеми, але турецька вища педагогічна освіта активно їх долає, використовуючи зарубіжний досвід з урахуванням власних інтересів та особливостей.

На сучасному етапі розвитку педагогічної освіти в країні мають місце значні зміни – структурне оновлення, модернізація змісту і методів підготовки учителів, запровадження нових форм зв'язку між професійною підготовкою вчителя та школою, посилення взаємодії між національною системою підготовки та підготовкою вчителів різних країн.

Список використаних джерел

1. Ли Ю.А. Состояние системы образования в Турции с точки зрения перспектив Евроинтеграции / Ли Ю.А. // Турция накануне и после парламентских и президентских выборов 2007 г.. – М.: ИВ РАН; ИБВ, 2008.

2. Сапожников С.В. Порівняльний аналіз етапів розвитку вищої педагогічної освіти в Україні та країнах Чорноморського регіону / Сапожников С.В. // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия «Проблемы педагогики средней и высшей школы». – 2013. – Том 26 (65), №4. – С.69 – 99.

3. Усманова С.М. Тенденції розвитку системи вищої педагогічної освіти в Республіці Туреччина: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / С.М. Усманова. – Ялта, 2011. – 301 с.